

Uenige. Fr.p.s Jan Simonsen (t.v.) og Sp.s Tor Nymo (t.h.) var uenige om erstatningsbeløpet i forbindelse med det norske oppgjøret for jødernes tap under krigen. FOTO: SCANPIX

Norge et mønster for utlandet

Norske jøder fikk oppgjør etter 54 år ^{Ap} _{12/3-99}

Det norske oppgjøret for jødernes tap under krigen har vakt internasjonal oppsikt og kan danne mønster for flere land.

GUNNAR MAGNUS

Det fremholder både Berit Reisel og Hans Olav Østgaard, som har vært engasjert i det forberedende arbeidet.

I går vedtok et bredt flertall på Stortinget en ramme for oppgjøret på 450 mill. kr., fordelt med 250 mill. kr. til kollektive tiltak og 200 mill. kr. til individuelle erstatninger. De eneste avvikende toner kom fra Fr.p., som foreslo mindre penger, og fra SV, som kritiserte saksbehandlingen.

Selve avgjørelsen er tilfredsstillende, sier Berit Reisel. Hun deltok i utvalget som utredet inndragningen av jødisk eiendom under krigen, oppnevnt etter forslag fra de mosaiske trossamfund. Summen er en reell konsekvens av den historiske forståelse, sier hun, med henvisning til de 450 mill. kr. Et tilsvarende beløp ble inndratt av den norske stat under krigen fra det som heter den jødiske fellesmasse.

Reisel mener man tidligere har hatt en begrenset forståelse av hva jødeutryddelsen gikk ut på: - Det var ikke en forståelse av den store økonomiske tilintetgjørelse som fant sted av en folkegruppe i Norge. Det har vært fokusert på den fysiske likvidasjon, ikke på det økonomiske aspekt.

Hun understreker at det er stor internasjonal oppmerksomhet rundt det norske oppgjøret, og at dette ved flere anledninger har vært trukket frem som modell for andre land.

Et mønster

Også spesialrådgiver Hans Olav Østgaard, som har arbeidet med saken i Justisdepartementet, sier oppgjøret har vakt betydelig oppsikt. - Det er sagt fra jødisk internasjonalt hold at dette er et mønster for senere oppgjør andre steder.

Rabbiner Michael Melchior i Det Mosaiske Trossamfund i Oslo sier

Fornøyd med oppgjøret. Rabbiner Michael Melchior (t.v.) og Berit Reisel fra Det Mosaiske Trossamfund.

seg fornøyd med vedtaket. - Men det er ingen glede forbundet med dette. Et kapittel er avsluttet på en verdig måte. Det er lagt basis for fremtiden, både når det gjelder jødisk liv og forståelsen for det som skjedde.

Arve Isaksen, som ønsker å starte en ny jødisk menighet, mener stortingsbehandlingen ga et bedre resultat for de utenforstående grupperinger.

Den korte debatten bar preg av bred enighet. - Dette er uttrykk for norsk solidaritet med jødene, sa saksordfører Tor Nymo (sp). - Det blir en god dag for vår samvittighet og for vår moral, sa Ane Tømmerås (a).

Solheim-kritikk

Erik Solheim (sv) mente saken vil bli mer bemerket internasjonalt enn noe annet Stortinget gjør i år. - Men det holdt på å gå galt da justiskomiteén innkalte tilfeldige enkeltpersoner og perifere jødiske organisasjoner. Denne måte å håndtere tingene på, er alvorlig, sa Solheim, som tilføyde at det jødiske samfund i Norge bare vil overleve hvis man holder sammen på tvers av motsetninger.

Melechior synes også det var merkelig å innkalle perifere organisasjoner fra utlandet. Men Bjørn Hernæs fremholdt at disse selv hadde bedt om å komme. Og Nymo mener Solheim avsporet debatten ved å så tvil om enigheten.

Fr.p. hadde et eget opplegg med en ramme på 250 mill. kr. for det individuelle oppgjør, og med mulighet for erstatninger inntil 2 mill. kr. Flertallet gikk inn for et standardbeløp på 200 000 kr., noe Simonsen karakteriserte som utslag av sosialistisk utjevningspolitik. Fr.p. ville bare avsette 50 mill. kr til kollektive formål.